

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

SZKOLENIE „TECHNIKI PRZYSPIESZAJĄCE PROCES UCZENIA SIĘ”

METODA SZKOLENIOWA

Praca warsztatowa. Aktywizacja uczestników w ramach odpowiednio dobranych zadań i ćwiczeń, dyskusje oparte na wspólnym wypracowywaniu wniosków na podstawie wykonanych ćwiczeń, praca w grupach, wykorzystywanie elementów symulacji, wykorzystanie case study.

CELE SZKOLENIA

- Uświadomienie roli, jaką odgrywa szybkie uczenie się w codziennej pracy zawodowej
- Wzmocnienie procesu reskillingu
- Poznanie najważniejszych zasad efektywnego uczenia się
- Poznanie własnych predyspozycji dotyczących procesu uczenia się
- Poznanie technik szybkiego uczenia się i umiejętnego ich wykorzystania
- Wypracowanie umiejętności tworzenia właściwych warunków do nauki i organizowania własnej pracy
- Wypracowanie umiejętności szybszego i bardziej efektywnego przyswajania wiedzy

CZAS SZKOLENIA

- 6 godzin dydaktycznych + przerwy

GRUPA SZKOLENIOWA

- 6-10 osób

MATERIAŁY NIEZBĘDNE DO PROWADZENIA SZKOLENIA

- Tablica/ flipchart, kreda lub markery, kartki i długopisy, kolorowe markery i kredki, teksty branżowe, załączniki do ćwiczeń, telewizor/ projektor i ekran

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

SZKOLENIE KROK PO KROKU – INSTRUKCJA DLA PROWADZĄCEGO

LP.	TEMAT	WYKAZ CZYNNOŚCI	CZAS
1	ROZPOCZĘCIE SZKOLENIA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapoznaj się z uczestnikami szkolenia. Przedstaw się uczestnikom i opowiedz im o sobie w kilku słowach kim jesteś, jakie masz doświadczenie itp.). 2. Przedstaw ramowy plan szkolenia, a następnie dopytaj uczestników o ich oczekiwania względem szkolenia. 3. Poinformuj uczestników, jak długo będzie trwało szkolenie oraz wyjaśnij ewentualne wątpliwości (przerwy itp.) 	5'
2	PODSTAWY PROCESU UCZENIA SIĘ	<p>Cel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uświadomienie uczestnikom roli, jaką odgrywa szybkie uczenie się w codziennej pracy zawodowej • Poznanie najważniejszych zasad efektywnego uczenia się i zapamiętywania <p>Materiały:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Flipchart/ tablica, markery/ kreda, załączniki 1-3, długopisy <p>Realizacja:</p> <p>a) Wprowadzenie: Istota procesu uczenia się (20')</p> <p>Zastanów się z uczestnikami, czym jest dla nich proces uczenia się. Przeprowadź z nimi tzw. burzę mózgow i pobudź ich wyobraźnię za pomocą pytań pomocniczych np. <i>Z czym Wam się to kojarzy? Z czym można by to połączyć?</i></p> <p>Zapisz na tablicy/ flipcharcie skojarzenia uczestników związane z nauką.</p> <div style="border: 1px solid green; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">Wskazówka</p> <p>Na początku tego zadania przedstaw uczestnikom podstawowe reguły współpracy np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nie przerywamy, kiedy wypowiada się ktoś inny, • każdy pomysł jest dobry, • nie oceniamy/ nie krytykujemy cudzych pomysłów, • zapisujemy wszystkie skojarzenia itp., • inspirujemy się pomysłami innych. </div> <p>Na zakończenie podsumuj zadanie i podziel się z uczestnikami definicją procesu uczenia się.</p>	70'

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

	<p style="text-align: center;">Definicja</p> <p>Uczenie się to proces, który prowadzi do zmiany czyjegoś zachowania na skutek jego doświadczeń, np. obserwacji lub aktywnego poznawania danego zagadnienia. Jego celem jest nabywanie lub rozwijanie wiedzy i umiejętności, a przez to skuteczniejsze przystosowanie się do wymagań otoczenia.</p> <p>b) Dyskusja moderowana: jak się uczyć? (15')</p> <p>Przeprowadź z uczestnikami dyskusję moderowaną na temat ich ulubionych metod uczenia się oraz wskazówek, które im w tym pomagają.</p> <p>Możesz zachęcać ich do rozmowy pytaniami pogłębiającymi np. <i>Co pomaga Ci zapamiętywać informacje? W jakiej porze dnia nauka przychodzi Ci najłatwiej? Jak wpływa na naukę Twój stan psychofizyczny?</i></p> <p style="text-align: center;">Wskazówka</p> <p>Twoim zadaniem będzie nadzorowanie przebiegu spotkania oraz aktywizowanie grupy. W tym celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zadawaj grupie pytania otwarte • Dbaj o wzajemny szacunek i akceptację • Staraj się zaangażować wszystkich uczestników do przedstawienia własnego punktu widzenia <p>c) Ćwiczenie w grupie: zapamiętywanie listy słów (20')</p> <p>Przeczytaj uczestnikom jeden raz listę słów z załącznika nr 1. Oczekaj minutę i poproś ich o wypisanie na czystej kartce papieru wszystkich słów, które zapamiętali.</p> <p style="text-align: center;">Wskazówka</p> <p>Podczas odczytywania listy słów dostosuj tempo i głośność mówienia do potrzeb uczestników szkolenia. Upewnij się, że dobrze i wyraźnie Cię słyszą. Daj czas na wybrzmienie słowa (szczególnie jeśli na sali jest słyszalne echo) zanim przejdziesz do odczytania kolejnej nazwy/ stwierdzenia z listy.</p> <p>Następnie omów z nimi przebieg z ćwiczenia, pytając: <i>Które ze słów udało Wam się zapamiętać? W którym miejscu listy się one znajdowały? Na początku, w środku czy na końcu? Które słowa były dla Was nowe, a które kojarzyły się Wam z czymś bliskim, znajomym?</i></p> <p>W ramach podsumowania ćwiczenia przytocz uczestnikom</p>	
--	--	--

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

		<p>główne prawa zapamiętywania omówione w załączniku nr 2.</p> <p>d) Ćwiczenie: prawda czy fałsz – co ułatwia a co utrudnia zapamiętywanie (15')</p> <p>Na zakończenie przeczytaj uczestnikom listę stwierdzeń z załącznika nr 3. Zapytaj ich, które z nich uważają za prawdziwe, a które za fałszywe, a następnie podaj im prawidłowe rozwiązania.</p>	
3	DOMINACJA PÓŁKULOWA	<p>Cel:</p> <ul style="list-style-type: none"> Poznanie osobistych uwarunkowań dotyczących procesu uczenia się <p>Materiały:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rzutnik i ekran/ wydrukowany w dużym formacie załącznik nr 4, załącznik nr 5 <p>Realizacja:</p> <p>Poproś uczestników o odczytanie na głos, w jak najszybszym tempie nazw kolorów z załącznika nr 4. Następnie omów z nimi przebieg tego ćwiczenia i wytłumacz, że trudność w nazywaniu kolorów wynika z tego, że prawa półkula mózgu próbuje nazywać kolory (to półkula kreatywna) natomiast lewa analizuje definicje wyrazów (to półkula logiczna). Skorzystaj w tym celu z zał. nr 5.</p> <div style="border: 1px solid green; padding: 5px; margin-top: 10px;"> <p style="text-align: center;">Wskazówka</p> <p>W ćwiczeniach wykorzystujących treści wykładowe zadaj o szczególne zaangażowanie uczestników. Daj im przestrzeń na zadawanie pytań i podawaj przykłady z życia, dzięki którym lepiej zrozumieją omawiane treści. Skracaj te części warsztatu do minimum, by nie znużyć grupy.</p> </div>	15'
PRZERWA			

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

4	<p>MODALNOŚCI A STYLE UCZENIA SIĘ</p>	<p>Cel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznanie osobistych uwarunkowań dotyczących procesu uczenia się <p>Materiały:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Załączniki nr 6 i 7, długopisy <p>Realizacja: Rozdaj uczestnikom listę stwierdzeń z załącznika nr 6. Daj im 15 minut na wypełnienie autodiagnozy poprzez zaznaczenie stwierdzenia, które jest im najbardziej bliskie.</p> <p>Po upływie czasu i podliczeniu wyników wytłumacz grupie, że przewaga odpowiedzi a) oznacza że ktoś jest wzrokowcem, b) że ktoś jest słuchowcem, natomiast c), że ktoś jest kinestetykiem.</p> <div style="border: 1px solid green; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">Wskazówka</p> <p>W przypadku zadań opartych na autodiagnozie podkreślaj indywidualny charakter udzielanych odpowiedzi oraz rolę szczerości i otwartości podczas wypełniania tego typu kwestionariuszy. Uczestnicy robią test, by sprawdzić swoje preferencje a nie porównywać rozwiązania. Nie ma tu dobrych ani złych odpowiedzi, a jedynie wskazówki do skutecznego działania w przyszłości.</p> <p>Podkreśl jednocześnie, że wyniki testu to jedynie wskazówka, która może wskazywać na pewne predyspozycje i indywidualne właściwości. Nie należy traktować ich jako pewnego i niezmiennego wskaźnika.</p> </div> <p>Zaprezentuj grupie informacje dotyczące sposobów uczenia się, które powinni wybierać w zależności od preferowanych przez nich modalności (załącznik nr 7).</p> <p>Podsumuj omówione treści.</p>	30'
4.	<p>SKOJARZENIA</p>	<p>Cel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Łańcuchowej metody skojarzeń <p>Materiały:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kartki, długopisy, tablica FC <p>Realizacja: Wypisz na tablicy dowolnych 18 słów. Następnie poproś uczestników, by każdy z nich ułożył krótkie opowiadanie z wykorzystaniem tych 18 słów. Opowiadanie musi zawierać wszystkie słowa. Ich kolejność jest dowolna, mogą być odmieniane przez przypadki. Najważniejsze, by pojawiły się w pisanej historii. Poinformuj uczestników, że podczas tego</p>	30'

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

		<p>ćwiczenia powinni pracować samodzielnie Na pisanie opowiadań przeznacz 15 minut.</p> <p>Po napisaniu opowiadań, poproś uczestników o ich odczytanie – nie zmuszaj osób, które nie chcą odczytać opowiadań na forum. Następnie zakryj słowa wypisane na tablicy i poproś uczestników, by odłożyli na bok napisane opowiadania. Poproś, by teraz z pamięci wypisali wszystkie słowa, które udało im się zapamiętać.</p> <p>Po wypisaniu słów, sprawdź wspólnie z uczestnikami, ile słów udało im się zapisać. Zapytaj jakie mają refleksje po tym ćwiczeniu – czy widzą różnice w zapamiętywaniu słów w tym ćwiczeniu w porównaniu do ćwiczenia wcześniejszego? Jeśli tak, skąd te różnice mogą wynikać?</p> <p>Poinformuj uczestników, że skorzystali tu z techniki pamięciowej nazwanej łańcuchową metodą skojarzeń. Opowiedz na czym ona polega oraz zwróć uwagę na istotę aktywnego przetwarzania informacji podczas nauki.</p>	
6	AKTYWNE CZYTANIE	<p>Cel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznanie technik aktywnego czytania i umiejętnego ich wykorzystania w celu efektywnego przyswajania wiedzy <p>Materiały:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teksty przygotowane do czytania przez prowadzącego, załącznik nr 8 <p>Realizacja: Zaprezentuj grupie wskazówki dotyczące zasad aktywnego czytania (załącznik nr 8). Następnie rozdaj uczestnikom wybrany przez Ciebie artykuł.</p> <div style="border: 1px solid green; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">Wskazówka</p> <p>Przed warsztatem przygotuj dla uczestników tekst do ćwiczenia zasad szybkiego czytania i notowania. Może być to treść z linku zawartego w załączniku nr 9, dowolny tekst maturalny z zakresu czytania ze zrozumieniem lub wybrany przez Ciebie artykuł branżowy do którego przygotujesz pytania sprawdzające.</p> </div> <p>Poproś uczestników o zapoznanie się z tekstem zgodnie z wymienionymi wcześniej zasadami szybkiego czytania. Rozdaj im również pytania do tekstu, które sprawdzą stopień zrozumienia czytanych przez nich treści.</p>	30'
PRZERWA			
7	TECHNIKI NOTOWANIA	<p>Cel:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poznanie technik uczenia się i umiejętnego ich wykorzystania w celu efektywnego przetwarzania wiedzy <p>Materiały:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teksty z modułu 5, kartki A4, długopisy, kolorowe 	80'

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

		<p>markery/ kredki, załączniki nr 9-11, telewizor/ projektor i ekran</p> <p>Realizacja:</p> <p>a) Dyskusja moderowana: wady tradycyjnych technik notowania (10')</p> <p>Zaprezentuj grupie poniższą informację, prowokując dyskusję na temat wad tradycyjnych technik notowania.</p> <div style="border: 1px solid green; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">Ciekawostka</p> <p>Czy wiesz, że około 90-95% tekstu pisanego to tzw. lanie wody? Rozbudowane akapity w podręcznikach i instrukcjach zawierają w sobie najczęściej wiele powtórzeń i zbędnych konstrukcji gramatycznych. Podobnie jest z tekstem mówionym. Mniej niż 10% treści wykładu jest niezbędna do nabycia orientacji i zrozumienia w danym zakresie tematycznym. Z tego powodu warto porzucić system wiernego i bezrefleksyjnego zapisywania lub przepisywania treści.</p> </div> <p>Możesz np. wskazać na: stratę czasu, brak zrozumienia notowanych treści, rutynę i monotonię, zmęczenie dłoni i karku itp. Zachęcaj uczestników do wskazywania towarzyszących im trudności celem wzmocnienia ich motywacji do nauki bardziej efektywnych sposobów notowania.</p> <p>b) Wprowadzenie do notowania: słowa klucze i metoda Cornella (15')</p> <p>Zapoznaj uczestników z głównymi metodami odkrywania słów kluczy (załącznik nr 9), a następnie opisz uczestnikom podstawowe zasady stosowania metody Cornella, wykorzystując informacje z załącznika nr 10 i zawarty w nim link do filmu.</p> <p>c) Ćwiczenie: mapy myśli (55')</p> <p>Wyłumacz uczestnikom podstawowe zasady tworzenia map myśli (załącznik nr 11), a następnie dzieląc ich na dwójki, poproś o wykonanie tej formy notatki wizualnej na podstawie omawianego we wcześniejszym ćwiczeniu tekstu naukowego lub dowolnego tekstu wybranego przez siebie.</p> <div style="border: 1px solid green; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">Wskazówka</p> <p>W ćwiczeniach wymagających pracy własnej uczestników kontroluj tempo ich pracy. W trakcie pracy podchodź do ich stanowisk i udzielaj im wskazówek do działania np. zaznacz w tekście słowa kluczowe, ułóż kartkę poziomo, pamiętaj o kolorach, zapisuj tylko pojedyncze słowa lub rysunki, stosuj zasadę od ogółu do szczegółu itp.</p> </div> <p>Podziękuj uczestnikom za ich pracę, zapytaj, jak im się pracowało,</p>	
--	--	---	--

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

		<p>jakie mają refleksje w związku ze sporządzaniem mapy myśli.</p> <p>Poproś, by odłożyli mapy myśli i zadaj im kilka pytań dotyczących tekstu, na bazie którego robione były notatki (możesz także przygotować wcześniej quiz sprawdzający wiedzę z tekstu). Zapytaj uczestnikom, jak oceniają poziom swojego zapamiętania poszczególnych informacji.</p>	
8	ZAKOŃCZENIE SZKOLENIA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Omów z uczestnikami przebieg szkolenia i podsumuj je w kilku słowach, nawiązując do wszystkich treści, jakie były poruszane. 2. Zadaj uczestnikom pytanie o informację/ technikę, która najbardziej im się spodobała/ zapadła im w pamięć 3. Jeśli uczestnicy chcą mocniej rozwinąć swoją znajomość tematu, podaj im propozycje literatury np.: <ul style="list-style-type: none"> • <i>Jak uczyć się szybciej i skuteczniej</i> - Minge N., Minge K. • <i>Harvardzki poradnik skutecznego uczenia się</i> - Roediger III H. L., McDaniel M. A., Brown P. C. • <i>Techniki zapamiętywania</i> - Boral B., Boral T. 	10'

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Załącznik 1. Lista słów

Chleb, bułka, rogal, arbuz, grzechotka, lalka, znicz, klasztor, drzewo, taboret, ciastka, paw, arbuz, tarantula, mózg, laska, szlafrok, krew, wózek, traktor, kawa, arbuz, tablica, kiełbasa

Załącznik 2. Prawa uczenia się

- Prawo powtarzania – lepiej pamiętamy informacje, które regularnie odświeżamy (przykład: trzykrotnie wypowiedziane słowo arbuz).
- Prawo pierwszeństwa i prawo świeżości – lepiej zapamiętujemy informacje przedstawione na początku i na końcu nauki (np. słowo chleb i kiełbasa).
- Prawo kojarzenia – to, co pomaga nam zapamiętywać to znajomość kontekstu, wcześniejsza wiedza oraz skojarzenie z nią nowych danych (np. senior).
- Prawo grupowania – lepiej zapamiętujemy materiał powiązany ze sobą tematycznie i uporządkowany w logiczny dla nas sposób (np. słowa chleb, bułka, rogal).
- Prawo emocji i wyjątkowości – lepiej zapamiętujemy informacje dla nas ważne lub zaskakujące, wybijające się na tle innych, absurdalne czy też wywołujące w nas określony stan emocjonalny (np. słowa tarantula, krew).
- Prawo podkreślenia – lepiej zapamiętujemy to, co zostanie wyróżnione, zaznaczone np. komunikatami: *to ważne, zapamiętaj, uwaga*.
- Prawo rozumienia i sprzężeń zwrotnych – lepiej zapamiętujemy to, co zrozumiemy. Pomaga w tym zreferowanie informacji własnymi słowami lub przeprowadzenie rozmowy sprawdzającej z drugą osobą.

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Załącznik 3. Prawda czy fałsz?

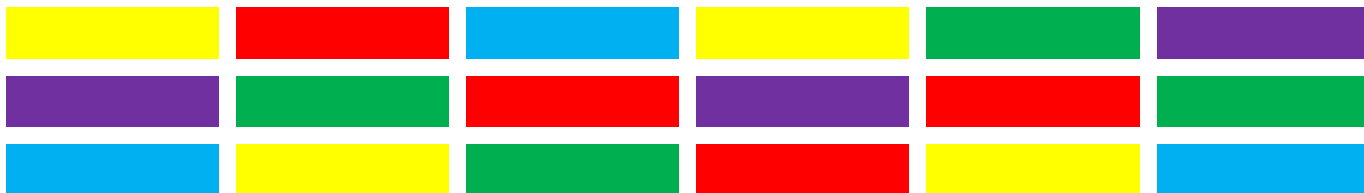
1. Wypicie szklanki wody przed egzaminem sprawi, że wypadniesz na nim lepiej.	P
2. Kiedy jesteś wypoczęty, trudniej Ci się skoncentrować na zadaniu.	F
3. Ludzie potrafią uczyć się kilku tematów jednocześnie.	F
4. Osoby, które prześpią się w trakcie nauki, zapamiętają te informacje lepiej.	P
5. Przed rozpoczęciem nauki warto wywietrzyć mieszkanie.	P
6. To, jak produktywny jesteś zależy od tego, w jakiej porze dnia działasz.	P
7. Notując na komputerze uczysz się lepiej niż zapisując informację odręcznie.	F
8. Twoja aktywność fizyczna nie ma wpływu na zdolność zapamiętywania.	F
9. Regularne, zaplanowane przerwy w nauce poprawiają jej efektywność.	P
10. Ucząc się warto wykorzystywać wiele zmysłów jednocześnie.	P

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Załącznik 4. Jaki to kolor?

a) Nazwij kolory, które widzisz:

b) Przeczytaj nazwy kolorów, które widzisz:

CZERWONY	NIEBIESKI	ŻÓŁTY	FIOLETOWY	CZERWONY	ŻÓŁTY
NIEBIESKI	ŻÓŁTY	ZIELONY	CZERWONY	FIOLETOWY	NIEBIESKI
ZIELONY	CZERWONY	NIEBIESKI	ŻÓŁTY	ZIELONY	FIOLETOWY

c) Nazwij kolory, które widzisz (nie czytaj słów):

ŻÓŁTY	NIEBIESKI	FIOLETOWY	CZERWONY	ZIELONY	CZERWONY
NIEBIESKI	ZIELONY	NIEBIESKI	ZIELONY	FIOLETOWY	ŻÓŁTY
ZIELONY	FIOLETOWY	NIEBIESKI	ŻÓŁTY	CZERWONY	FIOLETOWY

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Załącznik 5. Jak działa mózg?

Każdy człowiek używa obu, zróżnicowanych funkcjonalnie półkul mózgu, korzystając zarówno ze zdolności do myślenia logicznego, jak również do poznawania świata w bardziej kreatywny sposób. Potrafimy łączyć bogactwo językowe z precyzją wypowiedzi, wyobrażenia z faktami, estetykę z praktycznymi aspektami działania.

- Lewa półkula mózgu odpowiada za myślenie logiczno-racjonalne. To jej zawdzięczamy naszą zdolność do liczenia oraz używania symboli. Dzięki niej analizujemy i porządkujemy nasze doświadczenia, grupując informacje w użyteczne dla nas kategorie wiedzy. Lewa półkula pozwala nam przy tym zintegrować bodźce odbierane przez zmysły, nadać im sens, zamieniając je w konkretne myśli i słowa.
- Półkula prawa jest natomiast odpowiedzialna za naszą intuicję, wyobraźnię przestrzenną, rozpoznawanie obrazów i zdolności kreatywne. To ona pozwala nam trafić do domu czy odnaleźć w tłumie twarz bliskiej osoby. Dzięki niej czujemy i doświadczamy świata nieskażonymi oceną zmysłami: wzrokiem i słuchem, smakiem i zapachem, a wreszcie dotykiem i ruchem.

Podczas nauki warto wykorzystywać obie półkule – wówczas informacje zostaną przez nas lepiej przyswojone i zapamiętane. Należy więc korzystać z różnych form zdobywania wiedzy – słuchania, opowiadania innym, dyskusji, notatek wizualnych, prezentacji, samodzielnego wykonywania poszczególnych działań

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Załącznik 6. Autodiagnoza

1. Potrafię ocenić, co mi się podoba, dzięki:
  - a) Dokładnemu przyjrzeniu się danej rzeczy
  - b) Omówieniu w myślach lub na głos zalet i wad tego przedmiotu
  - c) Próbie wycucia moich emocji związanych z tą rzeczą
2. W kontakcie z drugim człowiekiem najbardziej urzeka mnie jego:
  - a) Wygląd, sposób ubioru, przedmioty, którymi się otacza
  - b) Głos, sposób prowadzenia rozmowy, muzyka, której słucha
  - c) Dotyk, sposób poruszania się i atmosfera emocjonalna, którą wprowadza
3. Kiedy próbuję odnaleźć błąd w obliczeniach:
  - a) Przyglądam się uważnie swoim zapiskom
  - b) Liczę raz jeszcze w myślach lub na głos
  - c) Wskazuję sobie palcem miejsce, które aktualnie sprawdzam
4. Gdy nie jestem pewien/pewna zasad ortografii:
  - a) Zapisuję dane słowo i przyglądam się mu
  - b) Mówię to słowo na głos i zastanawiam się nad jego brzmieniem
  - c) Działam za pomocą przeczcucia i zapisuję to słowo spontanicznie
5. Kiedy próbuję się odnaleźć w nowym terenie:
  - a) Rozglądam się, korzystając z mapy lub GPS
  - b) Przypominam sobie na głos trasę lub pytam kogoś o wskazówki
  - c) Ruszam w danym kierunku i na bieżąco koryguję drogę zgodnie z intuicją
6. Gdy z kimś rozmawiam, często używam słów:
  - a) No popatrz, zobacz to, przeoczyłem to, dostrzegam, że... widzę to w jasnych barwach
  - b) Co słyhać, prawdę mówiąc, poszło mi śpiewająco, to brzmi nieźle, jakby to powiedzieć...
  - c) Nie czuję tego, to mnie poruszyło, sparzyłem się na tym, to mnie dotknęło, idzie jak po maśle
7. To, co sprawia, że jest mi dobrze w danym miejscu to:
  - a) Widoki i kolory, krajobraz lub wystrój wnętrza
  - b) Śpiew ptaków, kojąca muzyka, przyjemny gwar rozmów lub błoga cisza
  - c) Moje odczucia fizyczne (np. ciepło od słońca, miękkość pościeli, przyjemny zapach) i emocje związane z tym miejscem
8. Od razu zauważam, gdy ktoś:
  - a) Zapali światło, zmieni pozycję, czy przestawi dany przedmiot
  - b) Zmieni głośność muzyki, zrobi dłuższą pauzę, czy zmieni ton głosu
  - c) Użyje nowego zapachu, zwiększy temperaturę, otworzy okno wywołując przeciąg
9. Najlepiej uczę się na podstawie
  - a) Notatek, obrazów i wykresów
  - b) Wykładów, nagrań i powtórek ustnych
  - c) Odgrywania ról, wyobrażenia sobie danej sytuacji, w ruchu

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Załącznik 7. Typy modalności

Każdy człowiek preferuje inny sposób odbioru i przetwarzania informacji. Oczywiście, poznając świat korzystamy z pełnej gamy informacji, jakie dostarczają nam zmysły. Zazwyczaj jednak wybieramy spośród nich jedną główną modalność, przekładającą się na dominujący typ postrzegania i komunikacji. W zależności od tego, który zmysł u nas dominuje, możemy być zakwalifikowani jako: wzrokowiec, słuchowiec bądź kinestetyk. Co ważne, niektórzy ludzie mogą z powodzeniem łączyć umiejętności charakterystyczne dla dwóch, a nawet trzech podtypów.

„Uczeń, który jest wzrokowcem zazwyczaj siedzi wyprostowany i wodzi oczami za prowadzącym zajęcia. Uczeń słuchowy często cicho powtarza sobie słowa wypowiedziane przez prowadzącego lub energicznie kiwa potakująco głową. Kiedy próbuje przypominać sobie potrzebną wiadomość, to jakby „odsłuchuje w głowie nagranie”, w związku z czym może wpatrywać się niewidzącym wzrokiem w przestrzeń. Uczeń kinestetyczny słuchając, zazwyczaj swobodnie rozkłada się na krześle. Uczeń dotykowy lubi podczas słuchania bawić się różnymi przedmiotami: włączać i wyłączać długopis, przekładać kartki lub podrzucać piłeczkę”

(Rewolucja w uczeniu, Dryden, Vos, 2000, s. 366).

- **Wzrokowy** typ przetwarzania informacji dominuje u około 40% społeczeństwa – są to zazwyczaj osoby uporządkowane, pamiętające dobrze lokalizację określonych przedmiotów w swoim otoczeniu. Lubią czytać, wzmacniając treści dodatkowymi pomocami wizualnymi. W pracy powinni korzystać z planów, kolorowych podkreśleń, porządkujących dane wykresów i tabel, rysunków, grafów i map myśli. To pozwoli im zobrazować tematy, w obrębie których działają.
- **Słuchowy** typ komunikacji z otoczeniem preferuje około 30% osób – to dobrzy mówcy i uważni słuchacze. W pracy najchętniej wchodzi w dialog lub dyskusję z większą liczbą osób, docierając w ten sposób do cennych dla nich informacji. Przywiązują dużą wagę do tego co, ale także jak mówi ich rozmówca (jaki ma tembr głosu, jak moduluje głośnością i tempem mówienia itp.). Słuchowcy zapamiętują to, co usłyszą od kogoś lub powiedzą sobie na głos, dlatego warto, by uczyli się z wykładów, podcastów i audiobooków lub bez skrępowania parafrazowali kluczowe treści w danym temacie. Dobrze zadziała na nich również muzyka.
- **Kinestetycy** to z kolei osoby, które do nauki potrzebują ruchu lub dotyku – stanowią oni, w zmiennych proporcjach, około 30% społeczeństwa. Podtyp skoncentrowany na ruchu angażuje się czynnie we wszelkiego rodzaju symulacje, eksperymenty, pokazy. Te osoby zapamiętują najlepiej będąc w ruchu i działając czynnie nad danym zagadnieniem, dlatego nie powinny się ograniczać do pracy siedzącej przy biurku. Grupa dotykowców preferuje natomiast bardziej refleksyjny sposób działania. W pracy chętnie wezmą dany przedmiot/model w dłoń, pokażą coś palcem, zanotują, ale także powiedzą, jakie emocje wiążą się u nich z danym tematem. Mają przy tym bardzo rozbudowaną wyobraźnię, dlatego warto skłaniać ich do praktycznych i kreatywnych form ekspresji np. tworzenia kolaży, filmów, czy prezentacji z elementami psychodramy.

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Załącznik 8. Aktywne czytanie

Jak rozwinąć umiejętność szybkiego czytania? Klucz tkwi w naszym sposobie patrzenia na tekst. Im mniej razy zatrzymamy nasz wzrok na danym fragmencie (np. wersie), tym lepiej. Powinniśmy zatem omiatać spojrzeniem jak największą liczbę słów jednocześnie. Co może nam w tym pomóc?

- Wyciszenie tzw. rozpraszaczy uwagi np. hałasu zza okna czy powiadomień z telefonu.
- Motywacja do czytania tj. przekonanie, że koncentracja na tekście jest dla nas ważna.
- Działanie na zasadzie od ogółu do szczegółu czyli stworzenie ogólnego kontekstu, do którego będziemy przyporządkowywać informacje z tekstu.
- Zapoznanie ze strukturą i układem tekstu: rozdziałami, nagłówkami, ilustracjami itp.
- Przystudiowanie spisu treści i podsumowania całości tekstu.
- Zadawanie sobie pytań do tekstu jeszcze przed rozpoczęciem czytania zasadniczego.
- Czytanie w odgórnie ustalonym tempie, np. z użyciem metronomu.
- Stosowanie wskaźnika tekstu, np. długopisu, za którym będzie podążał nasz wzrok.
- Omijanie tego, co potencjalnie nieistotne lub zbyt trudne do szybkiego zrozumienia za pierwszym powtórzeniem.
- Ponowne czytanie po zapoznaniu się z całością tekstu.
- Notowanie i podkreślanie zasadniczych fragmentów tekstu, np. tworzenie map myśli.
- Powtarzanie tekstu na podstawie notatek i przypominania sobie treści w myślach.

Schemat aktywnej pracy z tekstem (5P):

- a) Przeglądaj – zorientuj się, czego dotyczy tekst, sprawdź jego strukturę, główne tematy.
- b) Pytaj – zobacz, czy tekst ma pytania sprawdzające, jeśli nie, ułóż je sam.
- c) Przeczytaj – siądź do lektury z otwartą głową, czytaj aktywnie i ze zrozumieniem.
- d) Przyswój – daj sobie czas na przemyślenie zdobytych informacji, omawiaj je własnymi słowami, twórz z nich notatki w naprzemiennym systemie skupienia i przerw.
- e) Powtórz – podsumuj kluczowe informacje z tekstu, stosując do tego przygotowane wcześniej streszczenia, zestawienia i rysunki. Zweryfikuj swoją wiedzę testem lub rozmową.

Za tekst do nauki szybkiego czytania może posłużyć wybrane opracowanie naukowe dostępne w ramach archiwów czasopism wydawanych przez uniwersytety, np.:

Praktyczny wymiar opiekuńczej roli państwa – domy dziennego pobytu autorstwa Doroty Michalak. Praca wydana w ramach czasopisma Uniwersytetu Łódzkiego, Instytutu Ekonomii, Katedry Ekonomii Rozwoju: <https://czasopisma.uni.lodz.pl/gospodarka/article/view/4370>

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Załącznik 9. Słowa kluczowe

Słowa kluczowe to te fragmenty tekstu, które są jego esencją. To one stanowią o sensie treści i są podstawą jej zrozumienia. Wprawne oko jest w stanie wyłuskać je z morza pustych i często zbędnych zdań. Jest to możliwe dzięki naszej zdolności do analizy i selekcji informacji, określania ich jako ważnych lub nieważnych, czyli ogólnikowych, uproszczonych, powtórzonych itp.

Jak rozpoznać słowa kluczowe?

- To główna myśl, osoba, data wymieniona w tekście, która budzi w nas wiele skojarzeń i działa jak hak dla naszej pamięci.
- Najczęściej jest to rzeczownik lub czasownik, któremu mogą towarzyszyć dodatkowe przymiotniki albo przysłówki
- W niektórych tekstach słowa kluczowe mogą być oznaczone innym kolorem bądź pogrubieniem. Jeżeli tak nie jest, warto zakreślić je kolorowym markerem lub przynajmniej otoczyć ołówkiem w kółko.

Pierwszym krokiem do umiejętnego wyławiania słów kluczy może być proces streszczania i podsumowywania tekstów. W takim procesie oceniamy wartość poszczególnych słów i zawężamy ich liczbę, sprowadzając tekst do haseł, które możemy wypisać od myślników. Taka lista pomoże nam w szybszym i bardziej efektywnym uczeniu się. Dodatkowo możemy ją wykorzystać do tworzenia innych form notatek np. map myśli lub prezentacji przydatnych w pracy.

Oprócz słów kluczy w procesie uczenia się można stosować również oparte na nich obrazy, czyli ikony, piktogramy dotyczące treści wartych zapamiętania. Dzięki ich użyciu aktywujemy pamięć wzrokową.

Projekt „RESKILLING – nowe zadania dla firm z sektora MSP z branży usług opiekuńczych” jest współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

Załącznik nr 10 - Metoda Cornell

To metoda notowania opracowana w latach 50' XX wieku. Opiera się na przetwarzaniu i syntezie długich treści o charakterze mówionym bądź pisanym, np. wykładów, szkoleń, tekstów z podręczników i instrukcji. Jej podstawową zasadą jest określony podział przestrzeni do notowania (najczęściej kartki zeszytu bądź bloku a4) i wypełnianie poszczególnych obszarów zgodnie z narzuconym kluczem. Na górze kartki powinna się znaleźć część tytułowa. W centralnym punkcie główna treść notatki oraz okalające ją słowa kluczowe i podsumowania.

Instrukcję notowania metodą Cornella znajdziesz pod poniższym linkiem. Jest tam również film, który możesz zaprezentować uczestnikom podczas szkolenia: <https://klosinski.net/notatki-metoda-cornella-i-mapy-mysli/>

Załącznik 11 Mapy myśli

Mapy myśli to popularna forma notatek pozbawionych zbędnych treści, akapitów czy podpunktów. Wykorzystuje ona układ graficzny o strukturze diagramu wykorzystujący słowa kluczowe i obrazki powiązane ze sobą liniami zależności.

Zasady tworzenia map myśli:

- poziome ułożenie kartki
- nadrzędny cel notatki – hasło tytułowe na środku kartki
- odgałęzienia od hasła głównego ułożone promieniście
- uszeregowanie od ogółu do szczegółu
- powiązanie tematyczne poszczególnych wątków
- korzystanie z kolorów i podkreśleń spójnych dla danego zakresu tematycznego
- wszystkie informacje zgromadzone na jednej stronie kartki
- przejrzystość, czytelny układ i zastosowanie wielkich, drukowanych liter
- skondensowanie i synteza - tylko to co najważniejsze
- zastosowanie kreatywności, skojarzeń i metafor
- uatrakcyjnienie przez dodanie wizualnych form prezentacji wiedzy
- możliwość dodania informacji na każdym etapie pracy nad notatką
- oszczędność czasu - łatwość dotarcia do informacji i wykonania powtórek materiału

Programy komputerowe, które możesz polecić uczestnikom do przygotowania map myśli i diagramów online:

- Xmind
- Coggle
- Milanote
- Miro